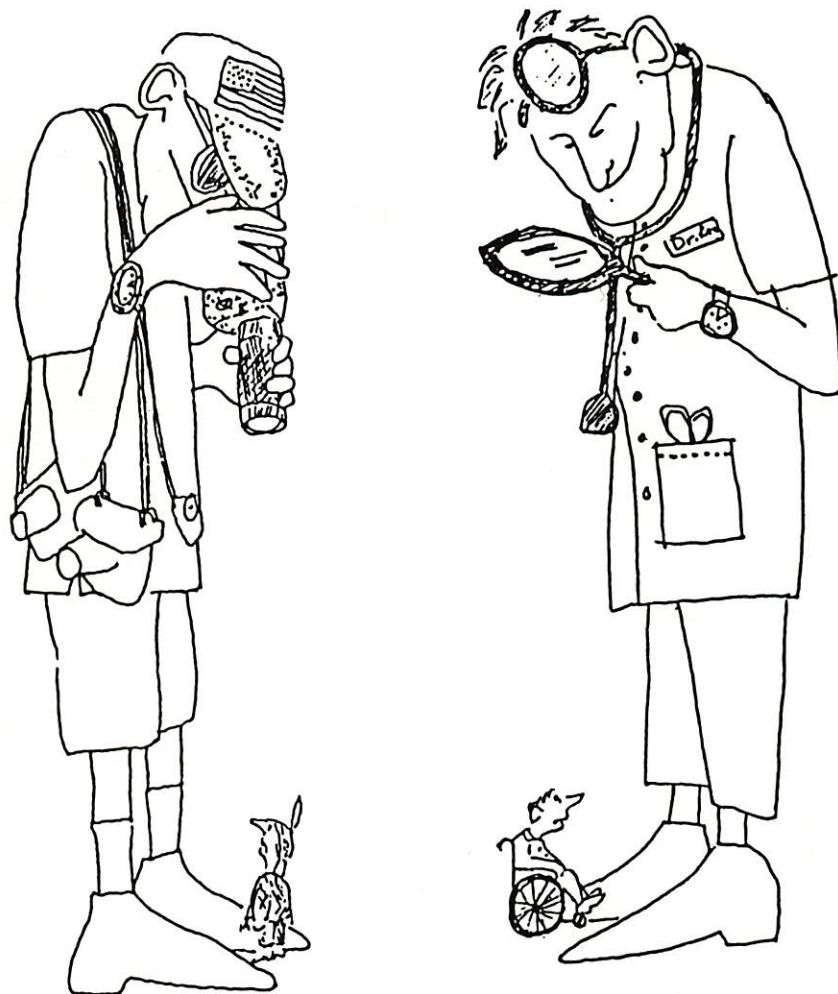

STILETTEN

Organ för ***STIL***

Stockholmskooperativet för
Independent Living

Handikappism = Kolonialism

Årgång 3

Nr 1/88

Juni 1988

STILETTEN

Sveriges enda facktidskrift på personlig assistans område

STIL, Stockholmskooperativet för Independent Living, är partipolitiskt obunden men arbetar handikappolitiskt

för mer personlig makt åt människor med funktionshinder genom kontroll över de tjänster som vi behöver för att leva ett liv på lika villkor

mot förtryck och diskriminering av människor med funktionshinder.

STIL betraktar sig som en del av Independent Living-nätverket, den internationella medborgarrättsrörelsen av människor med funktionshinder.

Stödmedlemsskap i **STIL** är öppet för alla. Medlemskap med rösträtt förutsätter eget behov av personlig assistans.

Avgifter

Medlemsskap med rösträtt	100 kr/år
Stödmedlem	75 kr/år

Enbart prenumeration	100 kr/år
----------------------	-----------

Styrelseledamöter

Ordförande	Adolf Ratzka	08-32 59 89
1:e v.ordf	Bengt Elmén	08-94 98 71
2:e v.ordf.	Greta Örn	08-27 87 21
Kassör	Lilian Persson	0750-23872
Sekreterare	Sonja Ek	08-776 15 94

Övriga ledamöter	Yngve Beijersten Carl Åke Manngård	08-751 51 37
------------------	---------------------------------------	--------------

Suppleanter	Bror Bengtsson A-M Eklöv Simona Petré Siv Rodrick	08-42 62 51 08-62 07 85 08-41 56 68 08-32 39 20
-------------	--	--

STILETTEN ges ut 4 gånger om året.

Redaktör för numret: Carl Åke Manngård
Ansvariga utgivare: Bengt Elmén och Adolf Ratzka
Postadress: STIL

Karlavägen 100 Hus Y
115 26 Stockholm
Tel 08-783 3883

Besöksadress: Karlavägen 100 5 tr via hiss 11

Handikappism = Kolonialism

När västvärlden 'upptäckte' resten av världen, exploaterade man andra länders tillgångar, sålde deras invånare som slavar och utplånade deras kultur och religion. Sedan försökte man lindra deras andliga och materiella nöd med barmhärtighet och välgörenhet.

Man skrev lärda verk om hurdana dessa vilda människor är och vilka skillnader det finns mellan oss och dem. Ta vilket uppslagsverk som helst från sekelskiftet och läs hur de svartas yttre och inre skiljer sig från oss. I sådana avseenden som utseende, intelligens och karaktär är de underlägsna den vita rasen, står det till exempel i Nordiska familjeuppslagsboken från 1915. Det fanns många tankar om hur man skulle kunna uppfostra de så att de någorlunda skulle uppfylla våra krav på hur man uppför sig och hur man gör ett nyttigt arbete. Rasgenetiker filosoferade mycket om farorna med att blanda raser och förutspådde västvärldens undergång när våra gener blev förorenade av andra raser. På senare år talas det mera om tredje världens behov av utveckling, vår solidaritet och vilket bistånd vi kan ge dem.

De finns många paralleller mellan hur man såg på tredje världens människor och hur man idag behandlar människor med funktionshinder. Vi framställs som annorlunda och underlägsna. Hur ofta värnar inte politikerna om oss, de svaga i samhället! Ett rättfärdigande av slaveriet var att de svarta 'inte kan ta hand om sig själva'. Samma argument används idag för att hålla oss på institutioner och diktera våra livsvillkor genom 'vård' och 'omsorg'. Slaveriet är avskaffat i Sverige, men vi behandlas som kommunens livegna när man förnekar oss rätten att flytta eller resa inom det egna landet. Rasgenetikerna är fortfarande aktiva och propagerar för abort av människor med funktionshinder.

Förr visades 'vilda män' runt i cirkustält och lärda män höll föredrag om deras konstiga bruk och vanor. Idag undersöker Stockholms socialförvaltningen i publikationer "De äldres vardagsritualer ur socialantropologisk synvinkel". Gå till vilken konferens om människor med funktionshinder som helst och du ser kolonialister: icke-funktionshindrade vetenskapsmän, filantroper, läkare, tjänstemän och politiker hur de beskriver vår situation, vad vi behöver och hur man ska hjälpa oss med välgörenhet eller solidaritet. Vi förnekar rätten att beskriva oss själva, att föra vår egen talan. Vilken läkare eller sjukgymnast som helst får mer gehör än vi själva.

Kolonialismens mera subtila förtryck innebär hjärntvättning så att vi annammar kolonialisternas attityder och införlivar deras uppfattningar om oss själva. Hur många av oss försöker att framstå så 'vit' som möjligt genom att försöka klara sig utan till exempel rullstol eller personlig assistans eftersom rullstol och personlig assistans förknippas med den underlägsna sortens människor som vi framställs! Vi betalar ett högt pris för att förneka oss själva: fysisk och psykisk stress, dåligt självförtroende och självförakt. Hur många av oss litar mera på kolonialisternas ord än på sitt eget och kamraternas omdöme! Tänk själv hur du reagera inför mannen i vita rocken! Hur många av oss röstar för icke-funktionshindrade förtroendevalda inom våra egna organisationer eller bockar inför icke-funktionshindrade förbundssekreterare och verksamhetsledare! Franz Fanons bok ('De förtryckta av denna jord') om kolonialismens effekter på kolonialisade människor är den bästa boken om människor med funktionshinder som jag har läst.

Adolf

Diskriminering är ordet!

Följande sidor visar STIL:s demonstration utanför socialdistrikt 4 i Stockholm. Juttalinda Horn och hennes familj protesterar för att få det antal hemtjänststimmar som de behöver.

Istället för att föra en positiv diskussion har politikerna på distrikt 4 valt den negativa linjen och tar reda på allt som kan vändas mot familjen. Distriktet hållar på med en tvångsutredning. De hotar med att ta deras fyra barn ifrån föräldrarna. Pressen är stor på hela familjen.

Slutsatsen blir att alla vi som har ett funktionshinder måste kämpa till oss en diskrimineringslag som för andra så kallade minoriteter är en självklar rättighet i Svea rikes lag.

Carlo

MISSNÖJE STOPPADE RUSNINGSTRAFIK

EXPRESSEN 28/4 1988

Av ANNIKA BOLTEGÅRD

Irriterade bilförare hötte med nävarna och tutade i kör.

Köerna nådde snart ända ned till city.

En grupp handikappade orsakade tvärstopp i innerstadstrafiken när de blockerade Hornsgatan i en protestaktion.

Det var 15-20 medlemmar ur STIL, Stockholmskooperativet för independent living, som demonstrerade utanför socialdistrikt 4:s lokaler på Hornsgatan i går.

Föreningen arbetar för självständigare liv för handikappade och stöds av Stockholms stad och socialstyrelsen.

I går protesterade de mot att den handikappade kvinnan

Juttalinda Horn och hennes familj, inte får den hemhjälp de begärt.

Inte nöjda

Demonstranterna pratade först med två ledamöter i sociala distriktsnämnden.

Politikerna lovade att ta upp ärendet på sitt nästa sammanträde.

Men demonstranterna var inte nöjda med det beskedet.

Efter mötet beslöt de sig spontant för att gå ut och demonstrera på gatan.

Vid 15.30-tiden var Hornsgatan helt blockerad.

Bilköerna växte snabbt och irriterade tutningar hördes, främst från de förare som inte kunde se orsaken till stoppet.

Demonstrationen varade i drygt tjugo minuter och enligt polisens ledningscentral flöt sedan trafiken som vanligt igen.

Stockholmskooperativet för Independent Living arbetar för
mer makt åt människor med behov av personlig assistans

Personlig assistans - inte bamarov!
Avskaffa bamarbete i Sverige!
Onsdag 27 april kl 14:45

Knäck inte våra anhöriga!
Spräck inte våra familjer!

Demonstration på socialdistrikt 4, Hornsgatan 124-128, onsdag 27 april kl 14:45

STIL organiserar en protestaktion mot socialdistriktets behandling av Jutta-Linda Hom. Jutta-Linda är gift, har fyra barn (från 1 1/2 år till 14 år) och använder el-rullstol. Distriktet har beviljat familjen 30 hemtjänststimmar i veckan och inte de 200 som de behöver.

På grund av socialdistriktets inkompetenta behovsprövning befinner sig familjen i ett ytterst pressat läge: Ruben Hom, läkare, är tvungen att sjukskriva sig, stanna hemma och hjälpa familjen istället för att arbeta 8 tim/dygn och hinna inte med sina hemläxor. Att umgås med sina kamrater är aldrig tal om. Även 7-åringen får ta vuxenansvar. Jutta-Linda som endast har en tentamen kvar av sin läkarutbildning kan inte läsa färdigt.

Föräldrarna är ytterst kompetenta och ansvarsfulla men familjen mår dåligt under dessa förhållanden. Vad gör man i detta läge på socialdistrikt 4? Istället för att bevilja det antalet hemtjänststimmar som familjen behöver utreder man tvångsomhändertagande av barnen!

Minst 15 STIL-medlemmar i sina el-rullstolar protesterar mot socialchefen Tore Karlsson som vågrat befatta sig med Jutta-Lindas fall trots många påstötningar. Därför borde han skjutas från sin befattning!

Tvångsutred Karlsson!
Karlsson på färet!

Jämlikhet åt barn till handikappade!
Stockholms ättestupa - socialdistrikt 4

STIL kräver:
Stoppa tvångsutredningen!
Bevilja Jutta-Linda 200 timmars

assistent per vecka!
Vi lämnar inte gatan
förhandlar med oss!

Telefon

783
78
7

Y-luset
Garnisonen, 100
Karlavägen
115 26 Stockholm

RAFIK-INFO:
KARTION AV EN DEMO-
ITOPP FÖR PA HORNSG-
LAGAR, T. EX. 74 ANDR-
KARLSTRAAND. SIND-
783
78
7

På sistone har flera slag utdelats utav politiker

mot människor som behöver personlig assistans. Osökt tänker man på Juttalinda Horn och hennes familj som förvägrats det timantal de anser sig behöva. Juttalinda och hennes STIL-vänner demonstrerade utanför socialdistrikt 4 i slutet av april, för att visa politikerna, att vi inte stillatigande tänker acceptera dessa tilltag. Det blev en lyckad demonstration som hördes och syntes. På taxis ledningscentral skickades dataremsor ut, där chaufförerna anmodades att ta andra vägar än Hornsgatan, för där var det tvärstopp.

Jag tänker också på en äldre man i Eskilstuna som har begärt timmar på kvällstid för att kunna sitta uppe i sitt vardagsrum och titta på sin TV. Hemvårdsassistenten har bland annat sagt att det inte finns resurser för kommunen att hjälpa någon att lägga sig efter klockan 20.00 bara för att titta på TV. Kommunen tycker att mannen ska ställa in TV:n i sovrummet. Ärendet har gått vidare till länsrätt och Regeringsrätt. Där har det blivit avslag. Detta sker i Sverige 1988 då en del påstår att Sverige har den bästa sociala servicen i världen. Liknande beslut tas i våra socialförvaltningar så gott som varje dag, och är ett bevis på den krassa syn som politikerna har gentemot oss som grupp människor.

Tänker också på "experterna" de som vet att vi vill bli omskötta och vårdade. "Experterna" - läkarna med flera står likt männen på första sidan och blickar ner från sin piedestal på sina "patienter" vare sig de är "svartskallar" eller "krymplingar". Inställningen från "experterna" är helt klar, de vet att ordna för oss på bästa sätt så att vi icke ska behöva engagera oss ett dyft. Denna uppmålade bild är inte oriktig, utan detta fråntagande av personligt ansvar över sitt eget liv, är oftare regel än undantag. Varför befinner vi oss då i denna makabra situation, vad är de bakomliggande orsakerna? Dessa får Ni själva tänka på ...

Carlo

Publicera dina artiklar i *STILETTEN*

så får du ett arvode. Redaktionen vill ha artiklar om hur du har utformat din personliga assistans-lösning, hur du annonserar, schemalägger, vad du använder dina timmar för och andra praktiska moment. Hör av dig till kansliet 08-783 3884.

Stipendier

Nordiska Handikappförbundet påminner om att bidrag finns att söka för den som vill studera i annat nordiskt land. Medel ur fonderna kan sökas av såväl organisationer som enskilda. Informationsblad kan rekvireras från Nordiska Rådets Svenska Delegation, Box 2082, 103 12 Stockholm. Tel 08-786 40 00

Lägenhet sökes

Hallå, jag är en tjej på 20 år som blir bostadslös i maj, när jag slutar skolan. Jag behöver någonstans att bo fram till jag får egen lägenhet i november. Har du möjlighet att hyra ut en lägenhet eller ett rum med egen ingång? Jag använder rullstol, så lägenheten/rummet måste vara tillgängligt.

Svar till "Någonstans att bo"

Krav på hemhjälp

I ungefär tjugo minuter stod trafiken helt stilla på Hornsgatan i går eftermiddag. Juttalinda Horn med familj och vännerna i föreningen Stil blockerade effektivt hela körbanan med sina rullstolar, banderoller och plakat.

Bilisterna slängde sig på hornen, kastade glåpord, men fattade framför allt inte vad stoppet gällde. Inte förrän några civila poliser lyckats förmå demonstranterna att flytta sig till trottoaren kom rusningstrafiken igång igen.

Juttalinda Horn är 36 år, handikappad och fyrbarnsmor. Hon är rullstolsbunden sedan några år och bor med sin familj i Högalid på Södermalm. Barnen är i åldrarna 1-14 år.

Hon behöver hemhjälp. Stundtals mycket hemhjälp när värken sätter in i rygg och leder och hon blir sängliggande. Därför begär familjen 200 timmars hemhjälp i veckan (två hemsamariter som arbetar 14 timmar var per dag).

Men de får bara 30 timmars hjälp.

Tvångsomhändertag

Nyligen har en utredning satts igång om deras barn eventuellt skall omhändertas med tvång. Orsaken är att familjens livssituation är så svår att det finns risk för att barnen får illa.

– Vi har hamnat i ett fruktansvärt läge. Ursprungligen fick vi bara åtta timmars hemhjälp. För några veckor sedan höjdes det till 30 timmar, men det är inte mycket bättre. Fortfarande måste min man Ruben hålla sig hemma, och vara sjukskriven från jobbet för att ta hand om barnen.

– Nu motiverar socialdistriktet sitt beslut med att vi bara behöver 30 timmars hjälp eftersom Ruben är hemma. Men herre gud, han är ju hemma bara för att vi inte får mer hjälp, säger Juttalinda.

Ruben är AT-läkare och behöver praktisera för att bli färdig. Men det har han fått avbryta.

"Bestraffning"

– Att ens komma på tanken att ta barnen är inget annat än en bestraffning för att Juttalinda är handikappad. Vi är inte tacksamma för de skärvor som myndighe-

De får inte ta våra barn ifrån oss. Varför får vi inte den hemhjälp vi behöver, frågar sig familjen Horn som i går demonstrerade utanför sitt sociala distriktskontor på Söder.

Foto: LARS PEHRSON

terna kastar till oss. Vi opponerar oss och fortsätter att ställa krav.

Stil – Stockholmskooperativet för independent living – arbetar för mer makt åt människor med behov av personlig assistans. I flera år har Stil följt och stöttat Juttalindas kamp.

Det var också Stil som låg bakom gårdagens demonstration utanför socialdistriktets kontor på Hornsgatan. Samtidigt som politikerna i distriktsnämnden samlade sig till veckans sammanträde.

– Vi tar givetvis till oss uppvaktningen. Men jag känner inte till deras fall och än mindre någon utredning om tvångsomhändertagande av deras barn. Men vi skall skaffa oss information och lämna besked nästa vecka, var Herbert Vikbergs svar på protestaktionen. Han är moderat ordförande i nämnden.

– Nej, vi kräver att tvångsutredningen stoppas nu och att familjen Horn får den hjälp de behöver, kontrade de allt mer upprörda demonstranterna.

Utan resultat. Inte ens de ansvariga tjänstemännen på socialdistriktet ville komma ut från sina rum och förklara sig.

Sedan gav det ena det andra. Spontan föddes idén att stoppa trafiken på Hornsgatan tills politikerna gett efter för kraven. Men så länge höll de inte ut.

– Det blev nog en del oro inne på distriktsskontoret och vi har visat att vi menar allvar. Men om en vecka kommer vi tillbaka och då stannar vi tills vi segrat. Det förklarade Stil:s ordförande Adolf Ratzka.

I går nöjde sig polisen med att anmäla de 20 demonstranterna för olaga demonstration.

Fredrik Mellgren

Hemtjänst med servicekuponger

Av ÅKE EKDAHL

När hemtjänsten var ny fick de gamla hjälp åtta timmar i veckan. I dag räcker hjälpen till tre timmar. Den allt sämre servicen är tydlig.

För att öka den enskildes inflytande över hemtjänsten vill folkpartiet pröva ett system med servicekuponger.

Avsikten är att de gamla eller handikappade fritt ska använda dessa kuponger för att "köpa" just den omsorg de vill ha. Den enskilde ska få möjlighet att välja vem eller vilka som ska utföra hemservicen.

Det handlar om 315 000 äldre och handikappade som får social hemtjänst. Kommunerna får statsbidrag och erbjuder hemtjänsten till kraftigt subventionerade avgifter.

Många enskilda upplever dock, säger folkpartiet, att de inte har

någon frihet att välja vård om de är missnöjda med kommunens monopoltjänster. Det finns risk, säger man, att gamla tiger och lider hellre än att klaga därför att de är rädda för att stöta sig med personalen.

Eftersom arbetsplatsen är en annan persons hem krävs stort mått av respekt för de äldres integritet. Det är uppenbart att tillräckligt förtroende inte alltid finns. Många vittnar om alltför täta byten av personal och att personalen inte är tillräckligt kunnig, konstaterar folkpartiet.

"Hur många vårdare kan springa hemma hos den gamla innan den privata bostaden blir som en institution, undrar man i folkpartiet.

Hemtjänsten behöver nyanställa 10 000 vårdare årligen framöver. I det perspektivet vill folkpartiet förbättra utbildningen inom hemtjänsten och kanske höja lönerna. Men då handlar det om högre avgifter för de gamla.

Vidare vill man uppvärdera anhörigvården. I stället för regeringens förslag om 30 dagar med rätt till ledighet och ersättning från försäkringskassan för förlopad inkomst begär folkpartiet obegränsad ledighet med ersättning.

Man tänker sig också att andra än kommunen, exempelvis pensionärsorganisationerna, ska få erbjuda social hemtjänst på samma ekonomiska villkor.

Folkpartiet har inga extrapengar till hemtjänsten. Däremot vill

man att statens bidrag till den sociala hemtjänsten ska omvandlas så att delar av den kan föras över till neutrala bidragsregler till förmån för ålderdomshemmen.

Bara i två fall krävs extra anslag. Folkpartiet vill anslå 100 miljoner kr årligen i fem år till eget rum i äldreboenden och 200 miljoner kr till förbättringar till de sämst ställda pensionärerna, de så kallade undantaganden pensionärerna, utan ATP. □

I Danderyd blir hemtjänsten privat

Danderyd ska göra ett försök med privatisering av hemtjänsten. I dag annonserar kommunen i morgontidningarna efter intresserade företag.

— Det är ett sätt att pröva om hemtjänsten kan förbättras, säger socialnämndens ordförande i Danderyd, Gunnar Ragnå (m).

Från och med juni i år kommer ett av kommunens hemtjänstdistrikt att drivas av ett privat företag. Försöket ska

pågå i tre år. Det är den moderata majoriteten i Danderyd som vill prova möjligheterna att lägga ut kommunal verksamhet på entreprenad.

— Vi gör det inte i första hand för att spara pengar. Men det är klart, när ett privat företag tar över ansvaret för administration och personal så tjänar vi på det. Då kan den personal som skött det hos oss syssla med annan verksamhet, säger Gunnar Ragnå.

Välgörenhet, nej tack!

DN 11-3-88

VARJE DAG FÅR 137 svenskar filantropiska anfall och skänker pengar till välgörande ändamål, suckar organisationen STIL, Stockholm Independent Living i sin tidning Stiletten. Men STIL:s medlemmar är optimistiska. De anser att välgörenheten kan utrotas före år 2000 om bara fler blir medlemmar och sprider Independent Living-tanken i sina kommuner.

STIL:s minikampanj mot välgörenhet är i någon mån en känga åt de intresseorganisationer, bland annat handikapporganisationer, som tar emot välgörenhetspengar. Tonen är skämtsam, men budskapet nog så allvarligt. Välgörenheten är en öm tå i handikapprörelsen. Ingen organisation skulle vilja välgörenheten om de kunde skaffa tillräckligt med pengar till sin verksamhet och till forskning på annat sätt. Men många arbetar fortfarande med hjälp av välgörenhetspengar samtidigt som de sprider budskapet att handikappades livskvalitet inte får vara beroende av välgörenhet.

Independent Living är en internationell organisation. En av dess grundtankar är att

man ska ha samma rätt som andra att bestämma över sitt eget liv även om man behöver praktisk hjälp att utföra det man vill. I dag är människor med stora funktionsnedsättningar tvungna att anpassa sina behov efter den assistans de får. Det ska vara tvärtom, menar STIL, assistansen ska anpassas efter behoven. Detta sker också i det projekt som STIL driver i sex kommuner i Stockholmsstrakten. De 19 projektdeltagarna, som alla har stora rörelsehinder, har bildat ett kooperativ som anställer och avlönar de assistenter som hjälper deltagarna i det dagliga livet. Lönepengarna kommer från respektive kommun.

STIL behövde aldrig vädja till människors filantropiska ådra för att starta sitt hemtjänstprojekt för ett år sedan. De första handikapporganisationerna hade däremot bara välgörenheten att tillgå när de började sitt arbete i slutet av förra seklet. Nu är den en barlast. Kanske kan de lossa den före nästa sekelskifte. □

MALINA SJÖBERG

VAR ÄR

EXPRESSEN ★ Onsdagen den 27 april 1988

RÄTTVISAN?

Av OLA LILJEDAHL

Är det ett värre brott att parkera fel än att köra över en man i rullstol?

— Nej, säger Gregor Bonderud från Stockholm.

— Ja, säger myndigheterna.

— Åtminstone när det handlar om straffet verkar myndigheterna anse det mycket värre att felparkera, konstaterar Gregor Bonderud.

Han har ett färskt exempel.

— Den tolfte december förra året kom jag i min rullstol i

korsningen Odengatan-Roslagsgatan mitt i Stockholm, minns han.

I samma korsning kom samtidigt två bilar.

Gregor Bonderud hade grön gubbe och rullade ut med sin rullstol. Först till en refug mitt i vägen, sedan 1,5 meter till.

Då small det.

Den ena av de två bilarna skulle väja för den andra. Föraren såg inte Gregor Bonderud och körde rakt in i främre delen av hans rullstol.

Rullstolen välte

— Rullstolen snurrade och välte bakåt. Jag slog i huvudet i

asfalten och spräckte ett par revben. Matkassen jag hade i knäet flög 20 meter, berättar han.

Polisen kom dit.

Det ritades och pekades och konstaterades att både bilisten som svängde och Gregor hade haft grönt. Men bilisten borde givetvis ha sett Gregor och inte kört över honom.

Det var det — trodde Gregor.

Några veckor senare parkerade han sin handikappbil fel. En böteslapp satt på vindrutan när han kom tillbaka: 500 kronor.

— Det var inget att säga om det. Jag stod ju fel, säger Gregor.

Men så kollade han hur det

gått med utredningen om olyckan då han blev påkörd.

— Då visade det sig att den var nedlagd. I princip konstaterade man att det var en olyckshändelse, så bilisten som körde på mig slapp straff.

Men straffavgiften för Gregors felparkering ska betalas. Den kommer det kravbrev på.

— Antingen är det för högt straff på parkeringsfel eller så är det för lågt straff på att köra över någon, anser Gregor.

Många frågor

— För proportionerna är ju inte kloka. Det kan inte vara värre att ställa bilen lite galet än att köra över en människa.

I morse berättade han sin historia i radioprogrammet "Förmiddag i P1". Med den som utgångspunkt diskuterades sedan rättsuppfattningen i Sverige. Frågorna var många: **Är det böter att betala avgift för felparkering? Är det böter att betala avgift för försenad deklaration?**

Myndigheter anser inte det: böter är böter och parkeringsavgift är parkeringsavgift, hävdar man.

Gregor Bonderud håller inte med.

— Det är dyrt att parkera fel, men billigt att köra över någon, konstaterar han.

Independent Living Vlanderen

Den 18 janurari 1988 är ett historiskt datum för Vlanderen, den flamiska delen av Belgien. Då lades grunden för den belgiska Independent Living-rörelsen. Det hela började med sommaren 1984 när jag fick besök av 2 belgier, Jan Sabbe och Luc Demarez som hade kommit till Sverige för att hälsa på Professor Sven-Olof Brattgård i Göteborg, grundaren av Fokus-rörelsen. Fokus var ju föregångaren till den nuvarande boendeservice-lösningen i Sverige. I Holland blev Fokus mycket populärt, eftersom det inte fanns så hemskt många alternativ. I Vlanderen, den flamiska delen av Belgien, ser man till Holland som ett föregångsland. Därför intresset för Fokus även i Belgien.

Det kaliforniska viruset

Vid det besöket i Sverige hade jag tillfälle att berätta för Jan och Luc om Independent Living-rörelsen. Då blev dem smittade av det kaliforniska viruset. Inkubationstiden var sedan 3 år: Höst 1987 ordnade de en konferens om boende och personlig assistans i Gent, Belgien där jag hade tillfälle att berätta om STIL. Sedan gick det mycket snabbt: i januari grundades föreningen Independent Living Vlanderen och i maj genomförde Lilian Pastina och jag en 1-veckas workshop i Gent om hur man startar ett pilot projekt med personlig assistans.

Personlig assistans i Belgien

Gruppen bestod av 12 personer alla i behov av personlig assistans. En del lever på institution, en del hemma hos sina föräldrar, några har ordnat sin assistans med hjälp av sjuksköterskor som i Belgien ofta arbetar självständigt och får betalt av staten. Några få fick socialhjälp från kommunen för bostad och mat men istället använde pengar för att anställa assistenter svart. Det är hög arbetslöshet i Belgien och det lär inte vara svårt att hitta folk som vill arbeta. Det finns några organisationer som skickar assistenter hem till brukarna, men då är assistansen ytterst begränsad. Dessutom är dessa tjänster starkt professionellt inriktade och upplevs som mobila institutioner. Hittills hade man sett Fokus eller boendeserviceenheter som lösning på sina

assistans-problem. Nu verkar åtminstone Jan, Luc och de andra i Independent Living Vlanderen mera intresserade av att skraddars sina egna lösningar enligt STIL.

Kursens innehåll

Under en vecka på en fin kursgård mitt i naturen nära Gent berättade vi om Independent Living, självrespekt och personlig assistans som nyckel till ett liv på lika villkor, om peer counselling som metod för att stödja varandra och bygga upp en organisation och om hur vi inom STIL hade arbetat fram vårt projekt. Jag berättade om våra svårigheter med kommunerna, om vår senaste demonstration (se tidningsurklipp i detta numret) och om våra interna ideologiska motsättningar. Vi visade 2 videofilmer, intervjun med Ed Roberts och Judy Heumann i svenska TV från 1984 och 'patienternas revolt', en film som jag har varit med om att göra som handlar om hur människor med behov av personlig assistans och andningshjälpmedel kan leva ett bra liv ute i samhälle. Lilian skötte grupprocessen, dvs körde med 'check-in' på morgonar, fördelade uppgifter och diskuterade deltagarnas ansvar för sig själv, för gruppen och för den framtida organisation-sutvecklingen och vår benägenhet att hitta på orsäkt och förklara oss själva som inkompetenta, hjälplösa varelser.

Varning för mindervärdiga

Situationen för människor med behov av personlig assistans i Belgien är inte så hemskt annorlunda än vår situation när det gäller hur vi ser på oss själva, om man betraktar sig som sjuk eller frisk, vilka ord vi använder när vi beskriver oss själva. Jag fick ta med ett trafikskylt. Där står det ungefär så här: "Varning! Här förflyttar sig människor med mindre värde."

STIL känt i Belgien

Sista dagen kom 50 ytterligare personer för ett avslutnings seminarium där vi summerade hela veckan för ett större publik. Vi fick också in en stor artikel om Independent Living och den nya organisationen i dagspressen. Så nu vet man även i Belgien att STIL finns till.
Adolf

workers world

WORKERS AND OPPRESSED PEOPLES OF THE WORLD UNITE!

Disabled block streets to demand lift buses

Disabled people take to streets and head for APTA reception, where they blocked doors.
“Now they’ll know what inaccessibility is like!”

WW PHOTO: JANE CUTTER

Scores in wheelchairs arrested in S.F. protest

By Ron Holladay
San Francisco

"What do we want? Access! When do we want it? Now!" chanted more than 500 disabled people and their supporters outside the national convention of the American Public Transit Association (APTA). Demonstrations in which hundreds of people in wheelchairs have blocked the streets began Sept. 27 and, as of this writing, have continued for four days. At least 134 demonstrators had been arrested as of Sept. 29.

Demonstrator Paula Slavenwhite from Middletown, Conn., explained why access is so important to her. "There are no buses with lifts where I live," she said. "I do temporary work. I can't get a regular job because of transportation problems."

Paula is one of millions whose life would change if they could board a bus or subway, whether it's to hold down a decent job or just to avoid being a prisoner on their own block. As one woman present shouted, "I want to go to the library!"

Angry disabled activists have come here from all over the country to continue their long struggle for accessible public transit. APTA, the lobbying arm of the Transit Districts and transit manufacturers, has spent millions of dollars over the years to get the politicians and courts to nullify hard-won rights to accessible transit.

Since APTA has practically been standing in the bus door barring the way to the disabled, it's no wonder this organization has aroused such anger.

Called by the September Alliance for Affordable Transit and ADAPT (American Disabled for Accessible Public Transportation), the protests began with a spirited hour-long rally Sept. 27 at Union Square where the crowd was addressed by such supporters as Eleanor Smeal of NOW and Albin Gruhn, president of the California Labor Federation.

On leaving Union Square, the demonstrators, most in wheelchairs, showed their determination by ignoring police orders and taking over the busy downtown street. Soon an impressive array of chanting demonstrators covered two whole blocks. At the Hilton Hotel, where APTA officials are based during the convention, they confronted massive police lines while APTA hid behind the cops and refused to negotiate with the disabled.

The Alliance is demanding that each new bus bought in the U.S. be accessible to all persons. Their literature stresses this would add only 7% to the cost of each new bus. They also

WW PHOTO: RON HOLLADAY

Disabled activists traveled hundreds of miles, then faced arrest and manhandling by police to let public know of their demands.

Disabled protests

continue to support paratransit vans as a supplement to accessible public mass transit for all.

A federal rule requiring accessible transit existed in 1979, but was withdrawn after a successful lawsuit filed by APTA. The Transit Association had originally decreed that transit

districts could not send delegates to the convention from their mandated Elderly and Handicapped Advisory Committees. While APTA was forced to overturn this outrageous ruling, the \$400 cost of admission to the convention still constituted outright discrimination.

Bob Kafka, an organizer for ADAPT from Austin, Texas, told the rally, "It's time for us to say we're part of the community. We want our rights. We demand our rights. And we'll have our rights."

The protesters proceeded to City Hall where Mayor Feinstein had planned a gala reception for the APTA delegates. When the delegates arrived, they got a hotter reception than they bargained for, as chanting demonstrators in wheelchairs, using mobile tactics, blocked their access, giving them a taste of what inaccessible transit is like.

Police first tried to push through with metal barricades to make a path for the delegates. The people in wheelchairs regrouped to block the path. This happened again and again. Then

police tried to push the wheelchairs out of the way.

Frustrated by the effectiveness of the demonstrators, the police declared the gathering "unlawful" and went on the attack. After the protesters had completely surrounded City Hall, 22 people, most in wheelchairs, were arrested by tactical squad cops using chokeholds and wristholds.

A witness reported cops threw one woman out of her wheelchair. Those arrested were carried away in lift-

equipped buses as the crowd chanted, "They can take us to jail but they can't take us to work."

"We thought they were particularly rough at City Hall," organizer Marilyn Golden told Workers World after the arrests. The activists promised they would follow APTA all over the country to insist upon their rightful demands.

Demonstrations are planned throughout the week-long APTA convention.

STIL satsar igen på peer counselling-kurser

Lillian Pastina kommer i juni till Stockholm

Kurs 1 för nybörjare

fr o m måndag den 13 juni t o m fredag den 17 juni

Den här kursen ska ge en översikt över peer counselling och Independent Living-filosofin. I mån av plats är kursen öppen även för de som redan tagit kursen tidigare.

Kurs 2 fördjupningskursen

fr o m söndag den 19 juni t o m tisdag den 21 juni

Den här kursen är avsedd för medlemmar som har tagit första kursen och som redan arbetar eller vill arbeta med information och handledning av nya projektdeltagare.

Om du har inte gjort det, anmäl ditt intresse snarast till STIL-kansliet.

Kursdeltagarna förväntas vara aktivt närvarande under hela kursen. Det går alltså inte att planera att man ska vara med endast under vissa tider. Kursen bygger på gruppprocessen och därför är det viktigt att alla är med hela tiden.

Vad peer counselling-kurserna inte tar upp:

Kursen kommer inte att behandla specifika frågor inom personlig assistans som t ex arbetsrättsliga frågor, frågor kring din kommuns medverkan i projektet, löneuträkning, hur man formulerar annonserna, vad man kan göra med sina projektpengar m m.

Vad peer counselling-kurserna tar upp:

Vad gör man när någon ringer och vill ha information och hjälp från STIL?

För att kunna fungera som effektiva peer counsellors måste vi själva ha en bra grepp om vår situation, vi måste kunna fungera som bra förebilder. Det betyder att vi tar ansvar för våra liv och för vårt arbete inom STIL. Hur framställer man sig och andra som förebilder?

I vilken mån kan man 'hjälpa' en annan människa? Vilken roll har vi som peer counsellors? Ska vi vara kuratorer och terapeuter? Vilka behov har vi själva när vi vill hjälpa andra?

Hur kan vi skärpa vår politisk medvetenhet? Hur kan vi visa andra att arbetet inom STIL är nyttigt för oss själva och andra?

ARBETSGIVARE OCH PERSONLIGA MEDHJÄLPARE UTBILDADES

Den nya handikappservicelagen (Lagen om service och stöd på grund av handikapp), som träder ikraft från början av år 1988, möjliggör för handikappade att från sin kommun anhålla om en eller flere personliga medhjälpare. Med detta i tankarna anordnade Tröskeln rf i september -87 vårt lands första kurser för (nuvarande eller blivande) arbetsgivare för personliga medhjälpare och för (nuvarande eller blivande) personliga medhjälpare. Om sina kurserfarenheter berättar här *Gunilla "Gee" Sjövall*, översta bossen för båda kurserna och ledare för arbetsgivarkursen, *Ulf "Pomppe" Gustafsson*, ledare för medhjälparkursen samt kursdeltagaren *Else-Maj Andersson* (arbetsgivare) och *Sari Hakanen* (medhjälpare).

Gunilla Sjövall

ARBETSGIVARSKAP KRÄVER PSYKISK BEREDSKAP

I närmare 10 år har Tröskeln rf strävat till att få systemet med personliga medhjälpare igång i Finland. Först lyckades man i Grankulla, där kommunen år -79 startade en provverksamhet. Senare följde grannkommunen Esbo exemplet och nu har man under ett par år haft systemet i Helsingfors. Låt oss här än en gång repetera dess grundprinciper: a) den handikappade avlönar med hemkommunens ekonomiska stöd åt sig en personlig medhjälpare för att kunna leva och verka utanför en institution, samt b) den handikappade är sin medhjälparens arbetsgivare, och endast han/hon har arbetsgivarens fulla rättigheter och skyldigheter.

Ungefär lika länge som man i Finland överhuvudtaget har diskuterat systemet med personliga medhjälpare, har frågan om utbildningsbehovet varit framme. Vanligtvis har det då gällt medhjälparnas utbildning, de handikappades eventuella utbildning har legat mera i skymundan. Åsikterna har varierat mellan

en arbetsplatsskolning given av den handikappade själv till en flerårig specialutbildning inom vårdsektorn. Å andra sidan har de paraktiska erfarenheter man hittills erhållit av systemet med personliga medhjälpare, låtit ana att de som skulle behöva handledning och rådgivning, i själva verket är de handikappade arbetsgivarna.

Ungefär sådan var utgångspunkten, då vi i Tröskeln under vårvintern började fundera över möjligheterna att ordna en kurs för både arbetsgivare och medhjälpare. Vi själva ägde den bästa sakkunskapen inom området i detta land, och därför kändes det som det enda rätta vi skulle ordna dessa första kurser. Då fick vi socialsstyrelsen intresserad, var saken klar.

LÄRAREN HÄMTADE SINA KUNSKAPER FRÅN SVERIGE

Efter åtta år som arbetsgivare för personliga medhjälpare visste jag vad jag själv som en

Rapport
från Fin-
land

nybliven arbetsgivare skulle önska mig av en dylik kurs: råd i att välja en medhjälpare, hur göra i vardagliga problemsituationer samt information om en arbetsgivares lagstadgade skyldigheter. Jag visste alltså, vad jag skulle lära mina kursdeltagare, däremot visste ja inte så exakt *hur* jag skulle göra det.

I Tröskelns rikssvenska "systerorganisation" STILs tidning *Stiletten* fann jag svaret: de skulle i maj anordna en liknande kurs, den första i sitt slag även den, och som lärare skulle de ha **Lillian Pastina** från Independent Living Center i Berkeley (Californien, USA). Jag visste att de handikappades rörelse för medborgerliga rättigheter — Independent Living-rörelsen — hade fötts just i Berkeley och att en av IL-centrens verksamhetsformer är att utbilda handikappade till arbetsgivare för personliga medhjälpare. Så var om inte på den kursen skulle jag få den kunskap jag saknade.

Så trängde jag mig alltså med på STILs kurs — och fick uppleva fem uttröttande, men oerhört inspirerande dagar. Vid hemkomsten fasade jag inte ens inför vetenskapen om att ILC:s arbetsgivarutbildning normalt tar sex veckor och jag själv skulle ha fem dagar på mig.

Ack, denna blåögdhet...

I VALET OCH KVALET

Så fick vi ta itu med det vardagliga: finslipningen av kursprogrammen, valet av personal, föreläsare och kursdeltagare.

Personalens sammansättning var klar från början. Båda kursledare skulle ha personlig erfarenhet av arbetsgivarrollen. Själv skulle jag leda arbetsgivarkursen medan **Ulf "Pompe" Gustafsson** skulle ta hand om medhjälparna. Det beredde inte heller några svårigheter att välja den välbehövliga psykologen till kursen — problemet låg närmast däri att finna en tidpunkt, då anpassningskursernas absolut populäraste hjärnskrynkla **Irmeli "Irkku" Flinck** skulle vara ledig. En socialarbetare hade vi i Tröskelns egen organisationssekreterare **Sari Juhila**. Emedan vi trodde att det bland kursdeltagarna skulle finnas även mycket gravt handikappade personer, beslöt vi att be om hjälp med **Marina Lemstöm**, en av mina f.d. medhjälpare och nu utbildad sjuksköterska. Tröskelns ekonomisekreterare **Arja Kontkanen** skulle hålla i penningspunnen och dessutom vid sidan av Sari fungera som min taltolk. Vi alla hade alltså antingen en personlig erfarenhet av systemet med personliga medhjälpare eller hade nära kunnat följa med vad det innebär i praktiken.

Vår avsikt var att sätta medhjälparkursdeltagarna i arbetet enligt principen att den bästa uppfattningen om yrket får man genom att jobba som medhjälpare. Därför anställde vi endast fem kursmedhjälpare, en av dem, fysioterapeuten **Pirkko Lahti** fungerade samtidigt som deras förman. Oerfarna som vi var, lämnade vi deras anställande till sist, vilket närapå åstadkom en nervkollaps hos staccars Sari, som försökte finna dem på alla möjliga och omöjliga ställen.

I valet och kvalet hamnade vi först, när vi skulle välja kursdeltagarna! Till bägge kurserna sökte drygt 20 personer, av vilka vi skulle välja 10 (deltagarnantalet på arbetsgivarkursen steg slutligen till 11). Enär det var fråga om de första kurserna i sitt slag och vi framförallt ville samla erfarenheter, var den ena av våra urvalprinciper kursdeltagarnas en från varandra så avvikande bakgrund som möjligt. Den andra viktiga principen var att de antagna personerna skulle dra den bästa möjliga nyttan av kursen. I praktiken innebar detta att det bland deltagarna på arbetsgivarkursen fanns de som redan hade en personlig medhjälpare (medhjälparen var antingen en utomstående person, maka/make eller annan nära släktning), personer som planerade att flytta från ett servicehus till självständigt boende samt personer för vilkas del det kommunala hemhjälpssystemet var otillräckligt. Bland medhjälparkursdeltagarna fanns personer, som redan arbetade som personliga medhjälpare, ungdomar som var intresserade av yrket samt personer som tänkte byta yrke och var intresserade av handikapparbete.

VI LÄRDE AV VARANDRA

Den metod som Lillian hade använt i Stockholm och som jag nu efter bästa förmåga försökte följa, heter *Peer Counselling*, på svenska t.ex. "kamratrådgivning". Grundidén är att de bästa råden får man av en person med liknande upplevelser — i detta fall alltså av en annan handikapp. (Därför utgjordes den viktigaste delen av kurspersonalen av svårt handikappade personer. Avsikten med det var även att visa medhjälparkursdeltagarna att individen kan vara psykiskt självständig trots ett fysisk beroendeskap och att det i jobbet som medhjälpare alltså ingalunda är fråga om ett "omhändertagande".) Kamratrådgivning innebär dock inte att "klienten" matas med rådgivarens egna lösningsmodeller utan att han/hon under de förda samtalen finner sina egna lösningar och att man stöder klienten i dennes försök att ändra på sina levnadsförhållanden (eller vad nu

hans/hennes problem består av).

Diskussion var alltså nyckelordet på vår kurs. Och nog pratade vi, när vi en gång kom igång och märkte att alla fick komma fram med sina tankar och att var och ens åsikter respekterades. Det är inte så lätt att visa sina innersta känslor för en grupp främmande människor, trots att vi genast från början kom överens om att allt personligt skulle stanna inom rummet väggar. Denna överenskommelse gällde båda kurserna både separat och gemensamt samt också de avlönade medhjälparna, och det kändes fint att märka att alla faktiskt höll sitt löfte. Kanske det var just denna finkänslighet och detta förtroende som vi visade varandra som var en av orsakerna till den mångomtalade "vi-andan" på våra kurser.

Min "läsordning" var mycket ambitiös: vi började kl. 9 på morgnarna och slutade kl. 17, och däremellan hade vi en 1,5 timmes lunch och en halv timmes kaffepaus. Avsikten var att börja med att kartlägga kursdeltagarnas livssituation just då samt att fundera över, vad det innebär att vara "en självständig handikappad". Därefter skulle **Kalle Könkkölä** föreläsa kring "Handikappades ställning i samhället" och "Handikappade och lagstiftningen". Så skulle följa frågor som berör letandet efter, valet och anställandet av en personlig medhjälpare. För relationerna mellan arbetsgivare och -tagare hade vi reserverat en hel dag, av vilken hälften gick till att lyssna på **Fjalar Johanssons** verkligt kreativa föreläsning om kreativitet. (Man kan naturligtvis fråga sig, vad en föreläsning om kreativitet hållen av en ingenjör har att göra på kurser som dessa, men det är ju just ett kreativt tänkande som behövs i förhållandet människor emellan, och speciellt i det ofta mycket nära förhållandet mellan en handikappad och hans/hennes medhjälpare.) Vår andra utomstående föreläsare, FAC:s jurist **Keijo Kaivanto** bjöd på en jättedos av information om arbetsgivarens skyldigheter och rättigheter. Den av honom för vår kurs sammanställda, enbart finskspråkiga **Pientyönantajan työsuhteopas** (arbetsrelationsvägledning för arbetstagare med ett par anställda) kan fås från Tröskelns kansli. Fredagen tillbringade båda kurserna tillsammans och tog del av de erfarenheter av systemet med personliga medhjälpare man hade i Helsingfors. Det var **Pirjo Nummelin** och **Yrjö Kokko** från stadens socialverk som berättade om dem. Fredagen och Fjalles föreläsning var de enda gemensamma "officiella" tillställningarna för båda kurserna. Vi ville nämligen försäkra att bägge kurserna skulle ha alla möjligheter att tala ut.

ARBETSGIVARSKAPET BÖRJAR HOS EN SJÄLV

Ja, sådan var kursplan. Redan första dagen tvingades jag dock redan konstatera att tidtabellen för arbetsgivarkursen inte skulle kunna hållas ens tillvärmelsevis! Och det berodde inte enbart på att många av deltagarna i stil med sin ledare hade någon form av talhandikapp, som gjorde att diskussionerna tog mer tid än väntat. Nej, grundorsaken var samma iakttagelse, som jag gjort redan i Stockholm: innan man kunde komma fram till "själva saken", dvs. praktiska frågor, måste man förstå den psykiska sidan i att vara arbetsgivare. Alltså att som arbetsgivare är den handikappade den som har ansvaret, som fattar besluten. Vi handikappade har tydligen så länge blivit omhändertagna av andra, att vi har mycket svårt att vänja oss vid en dylik tanke. Många gånger under vår kurs kom jag ihåg, vad Lillian Pastina sade till oss under slutet av sin kurs: "Jag tycker att det största problemet är att ni inte ännu tycks fatta att ni är *fullvuxna människor* med en fullvuxen människans alla rättigheter!" Jag mindes den svivande känsla som hennes ord väckte hos mig, och av mina kurskamraters ansiktsuttryck att bedöma var jag inte den enda som kände så.

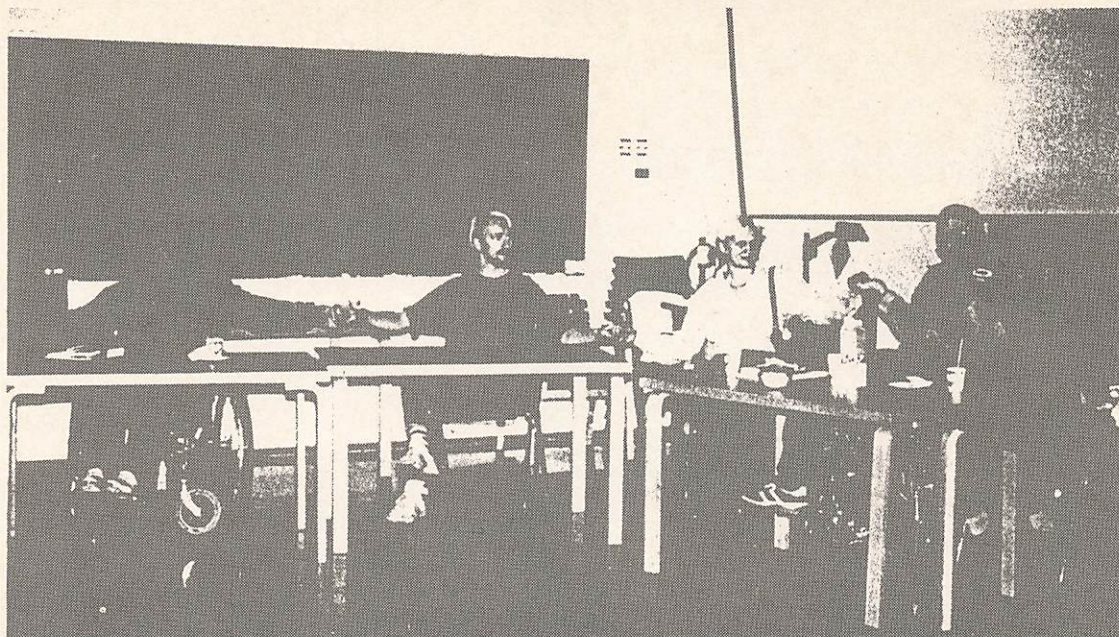
Det andra problematiska området tycktes vara att få en korrekt bild av medhjälparens yrke. Förhållandet mellan arbetsgivaren och medhjälparen är inte något vanskapsförhållande. (Naturligtvis måste man stå på god fot till varandra, men i de flesta fallen inverkar ett alltför nära förhållande direkt på arbetet. Förstås är det här individuellt!) En personlig medhjälpare är enbart "ett mänskligt hjälpmedel", inte en lösning på arbetsgivarens alla problem, t.ex. inom de mänskliga relationerna.

Då situationen var sådan, beslöt vi med Irku att kursprogrammet skulle få framskrida mer eller mindre i sin egen takt. Att vi skulle använda tid till de frågor som just då kändes mest brinnande. När fredagen kom, märkte vi att vi i alla fall hade i stort sett behandlat alla de ämnen som skulle behandlas. Och alla hade sina nerver i behåll...

OCH NU DÅ?

Som en summering av kursen kunde man konstatera att dylika kurser behövs, både för medhjälpare men framför allt för handikappade.

Medhjälparkurserna bör ordnas så att deltagarna hela tiden får praktisera, dvs. att det

samtidigt och i samma utrymmen finns någon kurs för handikappade. Denna kurs behöver nödvändigtvis inte vara en arbetsgivar-kurs, men dess deltagare bör dock vara mogna människor så att de kan fungera som en sorts "modellarbetsgivare". Att vi var tvungna att byta tiden för vår lunch den första dagen, gjorde att vår kursstart kanske var lite för radikal, men den var effektiv — och verklighetstrogen: inte har ju en person som anställs som personlig medhjälpare så mycket tid på sig att bli bekant med sin arbetsgivare (och tvärtom) innan han/hon får hugga i och börja jobba. Nu hann det åtminstone inte uppstå några felaktiga rollmodeller!

För arbetsgivarkursen är fem dagar en för kort tid. De två-tre första dagarna borde man kunna använda till att i lugn och ro analysera och bygga upp deltagarnas jag-bild. Nu hann vi inte alls öva arbetsplatsintervjusituationen och ganska lite uppmärksamhet fästes också vid handledningen av en ny medhjälpare. Detta är sådana saker, som man nog lär sig genom egna erfarenheter men som man också kunde öva. Keijo Kaivantos faktaspäckade föreläsning skulle ha varit mer matnyttig i två doser. En förlängning av kurstiden med två dagar skulle också ha gett mer fritid och flere tillfällen åt deltagarna att under friare former umgås med varandra, vilket även det hade varit givande och lärorikt.

Undervisningen bör i stort sett hållas åtskild. Inte enbart därför att deltagarna representerar "motparter", utan också därför att man under kurser av denna typ bör kunna samtala fritt även om de svåra frågorna, och därför bör gruppen vara tämligen liten och homogen. Därför var våra dagligen

återkommande "morgonsitsar" ett viktigt andninshål, trots att Pompes och min tjatiga "Hur känner du dej idag?" -fråga i början kunde kännas pinsam och inträngande.

Det enda rätta är att största delen av personalen är handikappade. Huvudlärarna bör ha personlig erfarenheter av att fungera som en personlig medhjälparens arbetsgivare, och även den övriga personalen bör helt och hållet omfatta ideologin bakom systemet med personliga medhjälpare. Speciellt viktigt är detta för de avlönade medhjälpare och andra personer som handleder medhjälpar-kursdeltagarna i deras praktik. Den verbala undervisningen är nämligen bortkastad, ifall en medhjälpvarkursdeltagare går in till en handikappad tillsammans med en avlönad medhjälpare som har ett "och-nu-ska-vi-stiga-opp" -uttryck i sitt ansikte trots att han/hon till det yttre uppträder som en exemplarisk personlig medhjälpare!

Den sista eftermiddagen var reserverad för en gemensam summering av kursen. Det hela urartade sig dock och fövandlades till ett blomsterhyllnings- och tacktillfälle, där Pompe och jag agerade de hjälplösa föremålen. För min egen del känner jag att tacken var feladresserade. De skall tacket ha som förtjänar det: hela personalen som tycktes äga aldrig sinade fysiska resurser! Men framför allt våra kursdeltagare själva, ni 21 verkligt fantastiska människor, som orkade sätta hela ert jag i spelet — och hade modet att göra det!!

"Kursen lyckades 100 % och ingen dog!", uttryckte Risto Hellman saken.

Bättre kan ingen kurs lyckas.

Tiedotuskynnys

informationströskeln

FÖR JÄMNLIKARE KOMMUNIKATIONSMEDEL

De handikappade ordnade 25.9.87 i Helsingfors en demonstration för bättre service inom trafikmiljön. Demonstrationen anknöt sig till ett gemensamt internationellt framträdande såväl i Förenta Staterna som i Europa.

I Helsingfors hade demonstrationen som huvudtema handikappvänliga järnvägsagnar och förbättrad service inom Helsingfors stads trafikverk samt utvecklandet av invataxisystemet.

Inom trafikministeriet utarbetade i början av 80-talet en arbetsgrupp promemorian "Rörelsehindrade och allmänna kommunikationsmedel". Av de åtgärder som arbetsgruppen föreslog har knappt någon förverkligats. Den enda utveckling som har skett inom de allmänna kommunikationerna, är att man har på prov installerat rullstolshiss i bussar på några linjer och att HST har gjort ett försök med s.k. nigande bussar. Utan att förringa dessa åtgärder kan man säga att tåget har gått ifrån oss, helt konkret.

SJ har utrett hur man kan bygga om gamla järnvägsagnar så att de lämpar sig för rörelsehindrade. Man har all den kunskap som behövs för detta, men viljan att förverkliga det saknas. För 10 miljoner mark kunde man få s.g.s. hela fjärrtrafiken tillgänglig för rörelsebehindrade.

Också HST håller långsamt på att vakna upp. Man har börjat utreda frågorna och införskaffa information om försöksverksamhet i andra länder. Ett mål för en nära framtid borde vara en försöksverksamhet, där man på en linje sätter in bussar som personer i rullstol lätt kan komma in i. Det kunde även vara fråga om en helt ny linje.

Inom invataxisystemet finns det många problem. I och med att antalet trafiktillstånd har ökat, har nivån på servicen tyvärr visat tecken på försämring. Det existerar ingen utbildning för chaufförerna, och man har inte fäst tillräcklig stor uppmärksamhet vid säkerhetsfrågor, i synnerhet vid sättet att fastgöra rullstolarna.

Trafikministeriet som ansvarar för trafiken i sin helhet, har under de senare åren varit förteget. Man känner inte ansvar för alla medborgare. Resurserna och intresset har riktats mot frågan, hur yuppifolket med sina turbobilar kan köra sträckan Helsingfors-Heinola två minuter snabbare.

Helsingfors, 28.9.1987
Kalle Könkkölä

Vem ska vi rösta på?

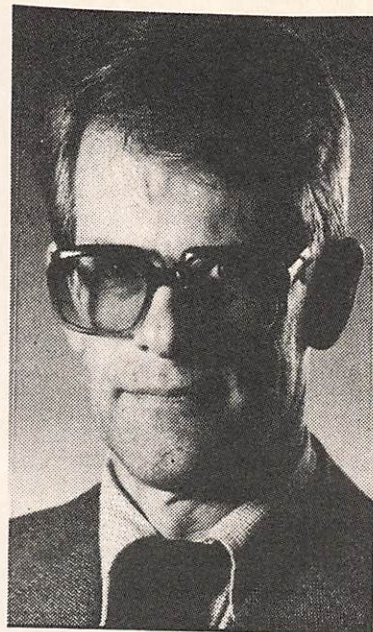
Brabro Carlsson, ordförande i HCK, ställde följande fråga till partiledarna i senaste numret av *Välkommen*, Stockholms kommuns pensionärstidning:

1 HEM-TJÄNST: En av förutsätt-
ningarna för att vi
med funktionshin-
der ska kunna
leva ett självstän-
digt och aktivt liv
är en egen anpas-
sad bostad och
att vi får den
praktiska dagliga
hjälp vi behöver.
Men hemtjänsten
dras med stora
problem. Förutom
onödig byråkrati
så är personalom-
sättningen hög
och nyanställda
stannar endast en
kort tid inom yr-
ket. Samverkan

mellan hemtjänst
och hemsjukvård
måste också fun-
gera betydligt
bättre än i dag.

Vad tänker ditt
parti göra för att
garantera oss
med funktionshin-
der en hemtjänst
som fungerar på
våra villkor?

Statsminister Ingvar Carls-
son, Socialdemokraterna,
svarar:

2 Den sociala hem-
tjänsten är jämte
färdtjänsten nöd-
vändig för att människor
med funktionshinder ska
kunna leva självständigt.
Därför har kommunerna
byggt ut hemtjänsten un-
der 80-talet. Den socialde-
mokratiska regeringen har
genom ökade statsbidrag
till hemtjänsten stött den-
na utbyggnad. Regeringen
har också genom ekono-
miskt stöd till det s k STIL-
projektet i Stockholm velat
öka handikappades infly-
tande över sin egen hem-
tjänst. Men alltså finns
det problem inom hem-
tjänsten som vi måste
lösa.

Socialstyrelsen har nylig-
en på regeringens upp-
drag gjort en undersök-

ning som visar att vi har en personalomsättning på ca 25 % inom hemtjänsten varje år.

För att komma till rätta med detta måste arbetsvillkoren förbättras. Vårdbiträderna måste få större möjligheter att tillsammans med den som får hjälpen bestämma om arbetets uppläggning. Arbetet måste göras mer varierat för att personalen ska kunna arbeta heltid i större omfattning. Personalen måste få tillgång till ökad handledning och fortbildning.

Vi måste också öka intresset hos ungdomar för vårdrkena.

Den sociala hemtjänsten måste byggas ut och organiseras så flexibelt att den svarar mot enskildas behov och önskemål oavsett om service behövs dygnet runt eller vissa tider. Den enskilde måste kunna få service av i hushållsaktiga samma personer.

I dag har vi en uppdelning av ansvaret när det gäller hemtjänst och hemsjukvård mellan kommuner och landsting. Det skapar ibland problem för den enskilde. I en proposition som kom i maj tog vi upp den frågan, som jag menar måste få en lösning.

Jag vet också att Socialdemokraterna i Stockholm har lagt fram en rad förslag för att förbättra hemtjänsten. Jag hoppas valet får en sådan utgång att de får möjlighet att genomföra sina förslag.

Bengt Westerberg, Folkpartiet, svarar:

1 Den bästa garantin för att hemtjänst och annan assistentservice sker på mottagarnas villkor är att de får större inflytande över sin service. Ett bra exempel på hur det kan åstadkommas är STIL (Stockholm Independent Living) – föreningens verksamhet. De arbetar för att de funktionshindrade själva ska få anställa sina egna assistenter.

De kan då välja de människor de trivs med och sätta ihop den personalgrupp som passar dem. Byråkratin blir minimal, flexibiliteten stor och servicen bra.

Dessutom trivs de personer som jobbar i ett sådant system utmärkt – personalflykten stoppas och tryggheten ökar för de funktionshindrade.

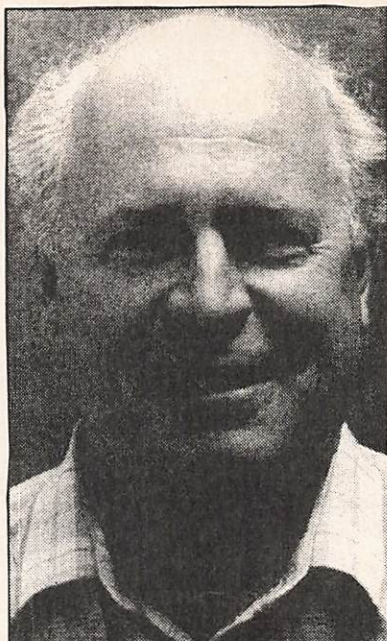
Carl Bildt, Moderata Samlingspartiet, svarar:

1 Vi Moderater ägnar hemhjälp- och hemsjukvårdsfrågorna stor uppmärksamhet vilket inte minst framgår av parti- och kommittémotionerna till riksdagen. För oss är rätten att välja en viktig princip. Även om man är handikappad eller sjuk ska man ha rätt bo kvar och vistas i sitt eget hem. Ett förverkligande av denna rätt ställer stora krav på hemhjälp- och hemsjukvårdsorganisationen såväl kvantitativt som kvalitativt.

Den som är handikappad bör själv få välja personal för hjälp och vård i hemmet. Det sk STIL-projektet (Stockholmsföreningen för independent living) där de som anlitar hemtjänst har bildat ett kooperativ som fungerar som arbetsgivare för de personliga assistenterna, har visat att livskvaliteten förbättrats väsentligt för den handikappade.

Var och en har på detta sätt möjlighet att rekrytera sin egen personal och känner stor tillfredsställelse över att själv bestämma över sin situation.

Vi moderater har nu föreslagit riksdagen att ta ställning för ett försöksprojekt med personlig hemvårdsersättning. Förslaget återfinns i vår motion 1987/88 Sf273 om åtgärder för handikappade. Ett sådant projekt bör ligga till grund för en vidare utbyggnad av verksamheten.

Lars Werner, Vänsterpartiet Kommunisterna, svarar:

1 I riksdagsmotioner har Vpk tagit upp krav som vi tänker fortsätta att driva. Vi kräver bl a att hemvårdspersonalen ska vara utbildad. Och eftersom vi anser att integritetsfrågan är mycket viktig, så kräver vi också att det i utbildningen måste läras ut att de som ska ha hjälpen också ska bestämma, dvs man ska ha ett reellt inflytande.

Tyvärr fungerar det inte alltid mellan personal och den som ska ha hjälp och då måste man respektera att den som får hjälp säger ifrån.

Olof Johansson, Centerpartiet, svarar:

1 En av de viktigaste frågorna för kommande år är att få till stånd en positiv utvecklingskedja för vården. Det innebär att vi måste uppvärdera vårdarbetet, lyfta fram omvårdnadsfrågorna, förbättra organisation och arbetsvillkor och förbättra fortbildning och löner. Vårdyrket får inte utvecklas till ett genomgångsyрке.

Tyvärr är det något som ofta blivit fallet för hemtjänsten. Detta delvis därför att yrkesområdet har en otydlig profil. Här måste man se på innehållet i arbetet och utveckla det i samarbete med hemsjukvården.

Det har skett en kraftig satsning på hemsjukvård och det är bra. Målsättningen måste vara att ge valfrihet i boendet. För att den här satsningen ska krönas med gott resultat för den enskilde måste kommuner och landsting se över sin samverkansorganisation. Onödiga "staket" bör tas bort och en bättre samplanering och samordning tas fram. Här bör de berörda få ett större inflytande och man bör

långt mer än idag involvera de enskilda och deras erfarenheter i planeringen.

Från Centerns sida har vi också en positiv inställning till närstående eller anhöriga anställda inom den öppna vården för alla med funktionshinder. Detta som ett sätt att förbättra hemsjukvården.

Alf Svensson, Kristdemokratiska Samhällspartiet, svarar:

1 En viktig del är att förbättra arbetsförhållandena för vårdpersonalen för att ge personalen tid för en personlig människovård. Förbättringar bör ske när det gäller tjänstgöringstider, hjälpmedel och löner. Vidare bör organisationen av arbetet ordnas så att vårdtagarna inte tvingas möta nya ansikten allt för ofta.

KdS förordar att ansvaret för vård och omsorg bör ligga under en och samma huvudman, lämpligen primärkommunerna. KdS vill också underlätta för s k anhörganställning.

Eva Goës, språkrör Miljöpartiet de Gröna, svarar:

1 Genom sänkt arbetsgivaravgift med en fjärdedel vill vi i Miljöpartiet skapa utrymme för kvalificerad hjälp. Fler kan anställas med möjlighet att bestämma över fungerande scheman, och arbetstid efter vars och ens behov. Detta kommer att ge både vårdade och vårdare en mänsklig tillvaro.

